

การจัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ตามหลักพุทธธรรม
TEACHING AND LEARNING MANAGEMENT VIA DISTANCE LEARNING
TELEVISION (DLTV) ACCORDING TO BUDDHIST PRINCIPLES

ไพโรจน์ จำนงผล Phairot Chamnongphon
โรงเรียนห้วยมะระ (เทวานุกูลวิทยา) Huaymara School, Thailand
Corresponding Author E-mail: silk5556@gmail.com

Article Received: August 20, 2020, Revised: November 11, 2020, Accepted: November 16, 2020

บทคัดย่อ

บทความนี้เสนอการจัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ตามหลักพุทธธรรม ซึ่งการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่จัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมมีการจัดการเรียนการสอน 3 ด้าน คือ 1) การบริหารจัดการ 2) การจัดการเรียนการสอน 3) คุณภาพผู้เรียน โดยบูรณาการกับหลักพุทธธรรม คือ การคิดแบบโยนิโสมนสิการ เป็นการพิจารณาไตรตรองอย่างแยกคางด้วยวิธีคิดแบบอริยสัจ คือ 1) การพิจารณาปัญหา มีอะไรบ้าง (ทุกข์) 2) สาเหตุอยู่ที่ใด (สมุทัย) 3) แนวทางและเป้าหมายของการแก้ปัญหาที่ตั้งไว้ (นิโรธ) 4) พิจารณาวិธีการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย (มรรค) เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยนำมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาให้เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมตามหลักสูตรจะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การเรียนการสอน, การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV), หลักพุทธธรรม

ABSTRACT

This article presented the teaching and learning management via distance learning television (DLTV) according to Buddhist principles which was a learning management process to enhance the quality of education of schools that provided the distance learning television in 3 aspects of teaching and learning: 1) Management, 2) Teaching and learning management, 3) Quality of learners by integrating with Buddhist principles called Yonisomanasikāra, a thoughtful reflection using the Four Noble Truths approach: 1) what problems were there (Dukkha), 2) where was the cause (Samudaya), 3) direction and goals of solving the set problems (Nirodha) and 4) consider the methods of implementation to achieve the goal (Magga) as a guideline for developing teaching and learning management by applying it in educational institutions to suit the content and activities according to the curriculum that would make teaching and learning more effective.

Keywords: Teaching and Learning, Distance Learning Television (DLTV), Buddhist Principles

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ให้ได้มาตรฐานมีเป้าหมายหลักคือ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นที่ไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และที่แก้ไข ปรับปรุงเพิ่มเติม ผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานดังกล่าว ประกอบด้วยสองภาคส่วนได้แก่ สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ จัดตั้งขึ้นด้วยพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาหรรษาบรมนาถบพิตร ที่ทรงมีพระราชปณิธานในการจัดการศึกษาให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และมีคุณภาพด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่สุดในขณะนั้น เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา แก้ปัญหาการขาดแคลนครู ครูไม่ครบชั้น และครูสอนไม่ตรงสาขาวิชาเอก โดยเฉพาะโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล (มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2560)

การจัดการศึกษาเป็นแนวทางการพัฒนามนุษย์ให้มีความสมบูรณ์พร้อมในทุกด้านของชีวิตเส้นทางการเรียนรู้ระหว่างครูกับศิษย์จะบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาได้ถ้าครูและศิษย์มีสัมพันธภาพในลักษณะของการสนับสนุน ชี้แนะ อบรม พรีสอนด้วยความปรารถนาดีให้ศิษย์มีความศรัทธา มีความมุ่งมั่น รู้จักคิด เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติตามความเป็นจริง และสามารถนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์แก่กุลต่อชีวิตได้ ในปี พ.ศ. 2526 สุมน อมรวิวัฒน์ นักการศึกษาไทยคนสำคัญผู้มีชื่อเสียงมีผลงานทางการศึกษาจำนวนมากได้นำแนวคิดจากหนังสือพุทธธรรมของพระราชวรมุณี (ประยุทธ์ ปยุตโต) เกี่ยวกับการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการมาสร้างเป็นหลักการและขั้นตอนการสอนตามแนวพุทธวิธีขึ้น โดยรูปแบบการเรียนการสอนนี้พัฒนาขึ้นจากหลักการที่ว่าครูเป็นบุคคลสำคัญที่สามารถจัดสภาพแวดล้อม สร้างแรงจูงใจ และสอนศิษย์ให้เกิดศรัทธาที่จะเรียนรู้ การได้ฝึกฝนวิธีการคิดโดยแยกกายและนำสู่การปฏิบัติจนประจักษ์จริง โดยครูทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตรช่วยให้ศิษย์มีโอกาสคิด และแสดงออกอย่างถูกวิธีจะสามารถช่วยให้ศิษย์ได้ปัญญาและแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม (สุมน อมรวิวัฒน์, 2530)

การคิดเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาคนในยุคข้อมูลข่าวสารและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การไม่รู้จักคิดจะส่งผลให้การดำเนินชีวิตไม่เหมาะสม กล่าวคือดำเนินชีวิตตามกระแสบริโภคนิยมไม่ใช่ปัญญาในการบริโภคหรือบริโภคโดยไม่ใช้ปัญญา หากภาวะดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไข คนไทยและสังคมไทยก็จะไม่อาจแข่งขันกับสังคมโลกได้ (พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2543) ความคิดเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาปัญญา การคิดแยกกายทำให้เกิดปัญญา แต่ในกระบวนการที่จะให้เกิดความคิดนั้น ที่ผ่านมามีเรามักพูดกันว่าเด็กมีปัญหา เอาแต่ท่องจำ ไม่รู้จักคิด แล้วก็เลยจะให้เด็กคิดโดยไม่ต้องจำ เรื่องนี้ต้องระวัง มันอาจจะกลายเป็นวิธีการแบบแยกส่วนและอาจจะกลายเป็นสุดโต่ง ซึ่งไม่ใช่เป็นธรรมชาติที่แท้จริง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), 2554) วงจรของการพัฒนาปัญญานี้ซึ่งเหมือนเป็นวงกลมที่มี 3 ช่วงหรือ 3 ส่วน ก็มีความจำเป็นข้อมูลให้แก่การคิด จากการคิดก็ได้ความรู้ความเข้าใจแล้วความรู้ความเข้าใจนั้นก็จะเป็นข้อมูลใหม่ที่จะเอามาจัดสรรว่าอันไหนควรจำหรือไม่ควรจำ ส่วนไหนจำส่วนไหนจดและวางระบบเก็บไว้เพื่อเป็นข้อมูลให้แก่การคิดที่จะนำไปสู่การรู้เข้าใจ และความรู้จักเอาไปใช้ทำประโยชน์ต่อไปแล้วก็ได้ความรู้ความเข้าใจและความหยั่งรู้หยั่งเห็นใหม่นั้นมาเป็นข้อมูลให้แก่การจำต่อไป นี่คือนวนหรือวงล้อแห่งการพัฒนาปัญญาด้านภายในที่หมุนไป คือ คนก็พัฒนาไปพร้อมกันนั้นก็เกิดมีประโยชน์ที่เป็นผลได้ออกไปข้างนอก คือ ภายนอกวงล้อแห่งความคิดหรือวงล้อแห่งกระบวนการพัฒนาปัญญานี้ก็มีผลผลิตของการคิด-รู้-เข้าใจนั่นเอง ปรากฏออกมา ซึ่งเป็นเรื่องของการรู้จักแก้ปัญหา สร้างสรรค์ จัดการดำเนินการ และทำประโยชน์ต่างๆ ที่เราเรียกว่าเป็นการพัฒนาโลกพัฒนาสังคม รวมความว่า มนุษย์สร้างทุกอย่างขึ้นด้วยความคิด ความคิดเป็น

ตัวการสร้างโลก แยกได้เป็น 2 ด้าน คือ ด้านชีวิตภายในตัวเรานี้ วงล้อแห่งการพัฒนาปัญญาที่หมุนเจริญก้าวหน้าไป และข้างนอกก็ส่งผลิตผลของปัญญาออกมา นำให้โลกเจริญก้าวหน้ามีอารยธรรม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2554)

บทความนี้จะนำเสนอการจัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ตามหลักพุทธธรรมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดอันส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาที่สูงขึ้นต่อไป ซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วยการจัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) และการจัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ตามหลักพุทธธรรมดังต่อไปนี้

การจัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมดีแอลทีวีให้ได้มาตรฐานมีเป้าหมายหลักคือการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นที่ไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และที่แก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานดังกล่าวประกอบด้วย 2 ภาคส่วนได้แก่สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีกรอบโครงสร้างของมาตรฐานและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอน โดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) (สพป. ลพบุรี เขต 2, 2551) ดังต่อไปนี้

ก. แนวทางการดำเนินงานการดำเนินงานของสถานศึกษา

1. วางแผนการดำเนินงาน 1) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานฝ่ายต่างๆ 2) ศึกษาตามมาตรฐานการจัดการศึกษาทางไกลโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) 3) โรงเรียนประเมินตนเองตามมาตรฐานการจัดการศึกษาทางไกลโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมดีแอลทีวีประเมินก่อนการดำเนินงาน 4) รายงานผลการประเมินตนเองผ่านระบบออนไลน์ 5) นำผลการประเมินตนเองเพื่อกำหนดแผนการดำเนินงานเพื่อจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมให้เป็นที่ไปตามมาตรฐาน

2. ขับเคลื่อนการดำเนินงาน 1) จัดประชุมชี้แจงแผนการดำเนินงานให้ทุกฝ่ายรับทราบและเข้าใจตรงกัน 2) กำหนดปฏิทินการดำเนินงาน 3) ดำเนินงานให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานการจัดการศึกษาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

3. สรุปและรายงานผลการดำเนินงาน 1) ประเมินตนเองตามมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมดีแอลทีวี ประเมินหลังการดำเนินงาน 2) รายงานผลการประเมินตนเองผ่านระบบออนไลน์ 3) จัดทำข้อมูลสารสนเทศ ผลการประเมินตนเอง

4. พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการประเมินผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมดีแอลทีวีไปใช้โดยการวิเคราะห์จุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาเพื่อนำไปพัฒนางานในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ข. แนวทางการพัฒนาในภาพรวม

1. ผู้บริหาร ผู้บริหารจัดทำกรดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ “5 ข้อผู้บริหารจัดทำ” มุ่งเน้นให้ผู้บริหารโรงเรียนได้ดำเนินการในฐานะหัวหน้าหน่วยงานที่เล็ดออกการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ที่ผู้บริหารควรดำเนินการ ดังนี้

1.1 วางแผนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมอย่างจริงจังและอำนวยความสะดวกให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

1.2 เป็นผู้นำด้วยความมุ่งมั่นและนำพาครูทุกคนทุกฝ่ายตามหลักแห่งความสำคัญและให้ความสำคัญร่วมมือดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่อง

1.3 ส่งเสริมสนับสนุนให้มีเครื่องรับสัญญาณดาวเทียมและโทรทัศน์ขนาดเหมาะสมกับห้องเรียนและจำนวนนักเรียนรวมถึงการกำกับดูแลให้มีการติดตั้งโทรทัศน์ให้มีความสูงเหมาะสมกับระดับสายตานักเรียน

1.4 จัดหาส่งเสริมกำกับดูแลให้มีคู่มือครูสอนทางไกลผ่านแผนการจัดการเรียนการสอนเรียนรู้รายชั่วโมง

1.5 นิเทศกำกับติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของทุกห้องอย่างสม่ำเสมอ

2. ครู ครุณา 5 ข้อปฏิบัติการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ “6 ข้อครุณาไปปฏิบัติ” มุ่งเน้นให้ครูผู้สอนในโรงเรียนไปทางนั้นเน้นงานในส่วนที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนทางไกลโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมมีข้อที่ครูควรดำเนินงาน ดังนี้

2.1 จัดสภาพห้องเรียนให้เหมาะสมกับสื่อต่อการปฏิบัติกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้

2.2 เตรียมการก่อนล่วงหน้าทั้งสื่อวัสดุอุปกรณ์ใบงานใบความรู้และกิจกรรมเสริมการที่คู่มือครูสอนการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมกำหนดไว้รวมทั้งมอบหมายงานให้นักเรียนเตรียมพร้อมในการเรียนครั้งต่อไป

2.3 ร่วมจัดการเรียนรู้ไปพร้อม ต้นทางและต้องเอาไปใส่กำกับดูแลแนะนำนักเรียนให้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนในทุกครั้ง

2.4 สรุปสาระสำคัญร่วมกับนักเรียนหลังจากกิจกรรมการเรียนรู้อันสุดลงและบันทึกผลการจัดการเรียนรู้หลังการสอนทุกครั้ง

2.5 วัดและประเมินผลเพื่อกิจกรรมการเรียนรู้อันสุดในแต่ละครั้งแต่ละหน่วยการเรียนรู้เพื่อทำให้ทราบว่าผลการเรียนรู้ของนักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่เพื่อปรับปรุงแก้ไขในคราวต่อไป

2.6 จัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมนอกตารางออกอากาศเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้หรือให้ความรู้เพิ่มเติมแก่นักเรียน

ค. แนวทางการพัฒนาในรายมาตรฐานและตัวชี้วัดระดับสถานศึกษา

ด้านการจัดการเรียนการสอน

ตัวชี้วัดที่ 1 เตรียมการก่อนการเรียนการสอน 1) จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนโดยมีมุมแสดงผลงานและป้ายนิเทศแสดงความรู้ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ 2) ตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์สัญญาณการแพร่ภาพของโรงเรียนต้นทางให้สามารถจัดการเรียนการสอน 3) ศึกษาคู่มือแผนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนต้นทางเตรียมสื่ออุปกรณ์ใบงานให้สอดคล้องกับโรงเรียนต้นทางโดยการเตรียมล่วงหน้าก่อนสอนอย่างน้อย 1 วัน 4) ชี้แจงการทำความเข้าใจให้กับนักเรียนในการเรียนรู้กับ DLTV

ตัวชี้วัดที่ 2 จัดการเรียนการสอนของครูปลายทางให้มีประสิทธิภาพครูปฏิบัติ 1) จัดสภาพห้องเรียนให้เหมาะสมกับสื่อต่อการปฏิบัติกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ 2) เตรียมการสอนล่วงหน้าทั้งสื่อวัสดุอุปกรณ์ใบงานใบความรู้และกิจกรรมเสริมตามที่คู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียมกำหนดไว้รวมทั้ง

มอบหมายงานให้นักเรียนเตรียมพร้อมในการเรียนครั้งต่อไป 3) ร่วมจัดการเรียนรู้ไปพร้อมกับคุณครูโรงเรียนต้นทางและต้องเอาใจใส่กำกับดูแลแนะนำนักเรียนให้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนทุกครั้ง 4) สรุปสาระสำคัญร่วมกับนักเรียนหลังจากกิจกรรมการเรียนรู้สิ้นสุดลงและบันทึกผลการจัดการเรียนรู้หลังสอนทุกครั้ง

ตัวชี้วัดที่ 3 วัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ 1) ครูต้องวัดและประเมินผล เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดในแต่ละครั้งแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ทำให้ทราบผลการเรียนรู้ของนักเรียนบรรลุตามตัวชี้วัดหรือไม่ เพื่อทำการซ่อมเสริมต่อไป โดยมีการวัดผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน หลังเรียน และวัดผลปลายปีอย่างเป็นระบบ ตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย 2) หากมีการวิเคราะห์ผลการวัดและประเมินผล เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

ตัวชี้วัดที่ 4 สอนซ่อมเสริมเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน 1) วิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยนำผลการประเมินมาใช้ 2) สอนซ่อมเสริมนอกตารางออกอากาศ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่บรรลุตามเป้าหมายตามตัวชี้วัด เพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป 3) สอนซ่อมเสริมให้ความรู้เพิ่มเติมแก่นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ 4) บันทึกผลการสอนซ่อมเสริมให้สอดคล้องกับปัญหาที่พบจากการวัดและประเมินผล

ด้านการบริหารจัดการ

ตัวชี้วัดที่ 1 จัดหาวัสดุอุปกรณ์การจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม 1) จัดหาวัสดุอุปกรณ์ 2) มีการตรวจสอบบำรุงรักษาให้มีความเข้มแข็งแข็งแรงพร้อมใช้งานตลอดเวลา

ตัวชี้วัดที่ 2 การจัดสภาพห้องเรียนอาคารเรียนและสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) 1) สถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐานห้องเรียน ตามบริบทของโรงเรียน โดยบริเวณโรงเรียน อาคารเรียน และห้องเรียนมีความสะอาดเป็นระเบียบและปลอดภัย 2) มีพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียนอย่างเพียงพอ 3) มีภูมิทัศน์แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

ตัวชี้วัดที่ 3 การสนับสนุนการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) 1) สถานศึกษามีการมอบหมายผู้รับผิดชอบออกควบคุมดูแลอุปกรณ์และระบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) 2) กำหนดแนวทางปฏิบัติและแก้ไขปัญหา ให้สามารถจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ได้ 3) จัดทำตารางกิจกรรมของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

ตัวชี้วัดที่ 4 กำหนดนโยบายและน่านโยบายโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสู่การปฏิบัติ 1) ประชุมเพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมที่ให้เห็นถึงแนวทางการใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถยกระดับคุณภาพได้ 2) กำหนดวิสัยทัศน์กลยุทธ์เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 3) จัดโครงการกิจกรรมงบประมาณเพื่อยกระดับการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมตามบริบทของโรงเรียน 4) นิเทศติดตามประเมินผลโครงการเหตุการณ์อย่างสม่ำเสมอ 5) การประเมินและรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการกิจกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 6) นำข้อมูลจากการรายงานผลการดำเนินงานที่ผ่านมาไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงให้มีสุขภาพต่อไป

ตัวชี้วัดที่ 5 การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) 1) ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาตนเอง (ID plan)

และกระบวนการ PLC เกี่ยวกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 2) พร้อมกำหนดให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาจัดทำแผนพัฒนาตนเอง (ID plan) เกี่ยวกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 3) กำหนดแนวทางและวิธีการประเมินผลการพัฒนาตนเอง (ID plan) ที่สอดคล้องกับแผนที่ได้จัดทำไว้เกี่ยวกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 4) จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share & Learn) จากผลการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 5) จัดกิจกรรมถอดบทเรียนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

ตัวชี้วัดที่ 6 การนิเทศภายใน 1) กำหนดแผนการนิเทศโดยมีองค์ประกอบดังนี้การนิเทศหาระยะเวลาวิธีการย่อความและผู้นิเทศให้ครอบคลุมประเด็นการพิจารณา 2) ดำเนินการนิเทศภายในตามบริบทของสถานศึกษา เช่น คู่สัญญา, เยี่ยมชั้นเรียน, เพื่อนสนิท เป็นต้น 3) การสรุปผลการนิเทศมีแลกเปลี่ยนผลการนิเทศและนำผลการนิเทศมาปรับปรุงพัฒนา

นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม มุ่งเน้นการดำเนินงานในระดับสถานศึกษา โดยมีกระบวนการนิเทศ ติดตามและประเมินผล ตามมาตรฐานการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) (มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) ดังนี้

มาตรฐานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) คือ ข้อกำหนดเกณฑ์คุณภาพ สำหรับการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ประกอบด้วยมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ระดับสถานศึกษา และมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามาตรฐานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

ระดับสถานศึกษา คือข้อกำหนดเกณฑ์คุณภาพสำหรับการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในระดับสถานศึกษา มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการจัดการเรียนการสอน และมาตรฐานด้านการบริหารจัดการ ในแต่ละมาตรฐาน ประกอบด้วยตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้

1. มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วยตัวชี้วัด จำนวน 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 1 พฤติกรรมสำคัญที่เกิดจากการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ตัวชี้วัดที่ 2 ผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ตัวชี้วัดที่ 3 ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) ตัวชี้วัดที่ 4 ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (NT)

2. มาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วยตัวชี้วัด จำนวน 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 1 การเตรียมการก่อนการเรียนการสอน ตัวชี้วัดที่ 2 การจัดการเรียนการสอนของครูปลายทางอย่างมีประสิทธิภาพตัวชี้วัดที่ 3 การวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้ ตัวชี้วัดที่ 4 การสอนซ่อมเสริมเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน

3. มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วยตัวชี้วัด จำนวน 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 1 การจัดหาวัสดุอุปกรณ์การจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ตัวชี้วัดที่ 2 การจัดสภาพห้องเรียน อาคารเรียน และสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ ตัวชี้วัดที่ 3 การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน โดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ตัวชี้วัดที่ 4 การกำหนดนโยบายและการนำนโยบายการจัดการเรียนการสอนใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สู่การปฏิบัติ ตัวชี้วัดที่ 5 การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ตัวชี้วัดที่ 6 การนิเทศภายในมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ระดับ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ข้อกำหนดเกณฑ์คุณภาพสำหรับการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัด มีจำนวน 1 มาตรฐาน คือ มาตรฐานการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ประกอบด้วยตัวชี้วัด จำนวน 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 1 การกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ตัวชี้วัดที่ 2 การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ตัวชี้วัดที่ 3 การดำเนินการนิเทศติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และตัวชี้วัดที่ 4 สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษา ทางไกลผ่านดาวเทียมผ่านเกณฑ์มาตรฐาน

สรุปว่า การจัดการเรียนการสอนอันเป็นการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 3 ด้าน คือ 1) การบริหารจัดการ อุปกรณ์เชื่อมต่อครบทุกห้องเรียนมีภาพและเสียงคมชัดเหมาะสมกับระดับสายตาและความแข็งแรงปลอดภัยมีผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลอุปกรณ์และมีแนวทางการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของครู และมีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์และส่งเสริมให้ครูจัดทำหรือพัฒนาสื่อ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) 2) การจัดการเรียนการสอน คือจัดเตรียมห้องเรียนให้เหมาะสมเอื้อต่อการเรียนการสอนและตรวจสอบสัญญาณการแพร่ภาพการสอนของโรงเรียนต้นทางเพื่อให้สามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอน ได้บอกขอบข่ายการเรียนในรายวิชาที่สอนและมีการทำความเข้าใจให้กับนักเรียนในการเรียนรู้กับโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) เตรียมสื่อ อุปกรณ์ ใบงาน วิธีการสอน และเครื่องมืกวัดผลและประเมินผลที่เหมาะสม ใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายให้นักเรียนเข้าใจง่ายกระตุ้นให้นักเรียนจดบันทึกความรู้ และได้จัดกระบวนการเรียนการสอนเอื้อต่อการเรียนรู้ตามสภาพแวดล้อมของโรงเรียน 3) คุณภาพผู้เรียน คือนักเรียนมีความตรงต่อเวลาในการเข้าเรียนตามตาราง นักเรียนมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน หรือกิจกรรม พร้อมกับนักเรียนในโรงเรียนต้นทาง นักเรียนมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน

หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

การคิดแบบโยนิโสมนสิการเป็นหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น ดังที่ พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต), 2546) ได้กล่าวว่า ในวงการของการศึกษาขอบเขตกันว่าจะต้องให้นักเรียน คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น แต่คติหรือแนวปฏิบัติอย่างนั้น มาถึงเดี๋ยวนี้ต้องบอกว่าเก่าหรือล้าสมัยไปแล้ว อันนั้นเป็นคติสำหรับยุคพัฒนาอุตสาหกรรม ไม่ทันและไม่พอกับยุคสมัย สำหรับยุคต่อไปนี้ ในสังคมยุคข่าวสารข้อมูลที่การสื่อสารเป็นใหญ่ คติจะต้องปรับปรุงใหม่ให้ทันกันคือจะต้องเปลี่ยนเป็น “คิดเป็น พูดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น” พูดเป็นคืออะไร ก็คือสื่อสารเป็น เพราะฉะนั้น พูดให้ทันสมัยก็ต้องว่า “คิดเป็น สื่อสารเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น” นอกจากนี้ การพัฒนามนุษย์ให้มีชีวิตอยู่ด้วยปัญญานั้น แกนกลางของมันก็คือการพัฒนาคนให้รู้จักคิด เริ่มแต่รู้จักสัมพันธ์กับประสบการณ์ ในสิ่งแวดล้อมในแนวทางของปัญญา เช่น ให้รู้จักดูเป็น ฟังเป็น จนกระทั่งคิดเป็น การที่รู้จักสัมพันธ์กับประสบการณ์อย่างถูกต้อง รู้จักใช้ปัญญา และพัฒนาปัญญาขึ้นมาได้จะต้องอาศัยหลักธรรมอย่างหนึ่งที่เรียกว่า “โยนิโสมนสิการ” คือ การรู้จักมอง รู้จักคิด รู้จักพิจารณาสิ่งต่างๆ หรือเดินความคิดอย่างถูกวิธี การมองเป็นนั่นก็คือ โยนิโสมนสิการ ซึ่งโดยสรุปสอนให้มอง 2 อย่าง อันเป็นการ

มองที่ทำให้เกิดปัญญา นำไปสู่อิสรภาพและชีวิตที่ดีงาม คือ 1) มองให้เห็นจริง 2) มองให้เห็นประโยชน์ นี่คือหลักการโดยสรุปของโยนิโสมนสิการ ซึ่งมีวิธีคิดมากมาย แต่ในบรรดาวิธีคิดมากมายนั้น สรุปมี 2 อย่างคือ มองให้ได้ความจริงกับมองให้ได้ประโยชน์ (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), 2542)

ในการคิดเป็น ไม่ว่าจะคิดทั่วถึงขนาดไหนก็ตามอย่างน้อยก็ให้ได้ 3 อย่างนี้เข้าไว้ก่อนเป็นหลัก คือ ในการดำเนินชีวิตเฉพาะตัวของเราก็คือ ในการอยู่ร่วมกันก็คื ในการทำโครงการต่างๆ ก็คื โดยเฉพาะในการทำการพัฒนาทั้งหลาย ให้คำนึงถึงองค์ประกอบ 3 อย่างนี้ว่าจะได้รับผลกระทบอย่างไร ถ้าทำได้แค่นี้เป็นอย่างน้อยแล้ว การคิดของเราก็คือจะเป็นการคิดที่มีระเบียบวิธี มีหลัก มีระบบ เช่น จะทำการพัฒนาอะไรสักอย่างหนึ่ง สมมติว่าจะพัฒนาประเทศละก็ให้คำนึงถึงผลกระทบต่อองค์ประกอบ 3 อย่าง ว่าเรื่องนี้เมื่อทำขึ้นแล้ว คือ

1. ด้านชีวิต หรือตัวมนุษย์ การพัฒนานั้นจะมีผลกระทบต่อชีวิตอย่างไรบ้าง ทั้ง 2 ส่วน คือ ร่างกายจะเป็นอย่างไรและจิตใจจะเป็นอย่างไร

2. ด้านสังคม การพัฒนานั้นจะมีผลกระทบอย่างไร ต่อสังคมระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน ระดับประเทศ ตลอดจนระดับโลก

3. ด้านธรรมชาติแวดล้อม ผลกระทบจะเป็นอย่างไร อย่างง่ายๆ ก็ดูธรรมชาติรอบตัว สัตว์ พืช ต้นไม้ ป่า เป็นอย่างไร ดิน น้ำ ลม (อากาศ) ไฟ (ความร้อน ความเย็น หรืออุณหภูมิ) เปลี่ยนแปลงอย่างไร หรือมองเป็นระบบทั้งหมด

ในขั้นต้น คิดเป็นแค่นี้ก็พอไปได้เรียกว่ามีหลัก นี่คือความคิดเป็นในยุคนี้ที่ให้มองการพัฒนาเป็นองค์รวมก็เอาพอได้แค่นี้ก่อน พอคิดเป็นอย่างนี้แล้วจริยธรรมก็จะตามมา เพราะการดำเนินชีวิตจะมีการปฏิบัติถูกต้องขึ้นต่อสิ่งทั้งหลายที่ชีวิตเกี่ยวข้อง ความคิดแบบองค์รวมก็มาบรรจบกันที่ความคิดเป็นตอนนี้อะไรก็ได้ องค์ประกอบ 3 อย่างนี้ กระบวนการพัฒนาในยุคนี้ก็จึงเอาองค์ประกอบ 3 อย่างนี้เป็นหลัก เวลาพิจารณา ก็ดูว่ามันไปกระทบ 3 ส่วนนี้แต่ละอย่างอย่างไรบ้างแล้วพยายามให้เกิดผลดีขึ้นอย่างกลมกลืนกันโดยมีสมดุลเกื้อกูลกันและไปด้วยกันได้ (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), 2546)

การคิดแบบโยนิโสมนสิการ แปลว่า การทำในใจโดยแยบคาย หรือคิดถูกวิธี แปลง่ายๆ ว่า ความรู้ จักคิด หรือคิดเป็น หมายถึง การคิดอย่างมีระเบียบหรือคิดตามแนวทางของปัญญา คือ การรู้จักมอง รู้จักพิจารณาสิ่งทั้งหลายตามสภาวะ เช่น ตามที่สิ่งมันเป็นของมัน โดยวิธีคิดหาเหตุปัจจัย สืบค้นถึงต้นเค้า สืบสาวให้ตลอดสาย แยกยะสิ่งนั้นออกให้เห็นตามสภาวะและตามความสัมพันธ์สืบทอดแห่งเหตุปัจจัย โดยไม่เอาความรู้สึกด้วยต้นเหตุอุปาทานของตนเองเข้าจับทำให้เกิดความตึงและแก้ปัญหาได้ ข้อนี้เป็นองค์ประกอบฝ่ายภายใน หรือปัจจัยภายในตัวบุคคล และเรียกตามองค์ธรรมที่ใช้งานว่าวิธี การแห่งปัญญา (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), 2543) เป็นวิธีการแห่งปัญญา คือ การใช้ความคิดถูกวิธี ความรู้จักคิด คิดเป็น หรือคิดอย่างมีระเบียบ หมายถึง การรู้จักมอง รู้จักพิจารณาสิ่งทั้งหลาย โดยมองตามสิ่งมันเป็นของมันอย่างนั้น และโดยวิธีหาเหตุผลสืบค้นถึงต้นเค้า สืบสาวให้ตลอดสาย แยกแยะสิ่งนั้น หรือปัญหานั้น ออกให้เห็นตามสภาวะ ความสัมพันธ์ สืบทอดแห่งเหตุปัจจัย โดยไม่เอาความรู้สึกด้วยต้นเหตุอุปาทานของตนเองเข้าจับ ปัจจัยนี้เรียกว่า ปัจจัยโยนิโสมนสิการ ซึ่งเป็นปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยในตัวบุคคล เรียกว่า วิธีการแห่งปัญญา โดยหลักโยนิโสมนสิการ คือ 1) อุบายมนสิการ คิดหรือพิจารณาโดยอุบายคือคิดอย่างมีวิธี หรือถูกวิธีที่จะทำให้เข้าถึงความจริงสอดคล้องเข้ากับแนวสัจจะทำให้ยังรู้สภาวะลักษณะและสามัญลักษณะของสิ่งทั้งหลาย 2) ปถมนสิการ คิดเป็นทาง หรือคิดถูกทาง คือคิดได้ต่อเนื่องเป็นลำดับ มีลำดับขั้นตอนเป็นแถวเป็นแนว คิดเป็นระเบียบตามเหตุผล 3) การณมนสิการ คิดตามเหตุ หรือคิดสืบสาวตามแนวความสัมพันธ์สืบทอดแห่งเหตุปัจจัย สืบสาวหาเหตุให้ถึงต้นเค้า หรือแหล่งที่มาซึ่งส่งผลต่อเนื่องตามลำดับ 4) อุปปาทกมนสิการ คิดให้

เกิดผล คือใช้ความคิดให้เกิดผลที่พึงประสงค์ถึงถึงการคิดอย่างมีเป้าหมาย การคิดพิจารณาที่ทำให้เกิดคุณธรรม เช่น ปลูกเร้าให้เกิดความเพียรการรู้จักคิดที่จะทำให้หายหวาดกลัวให้หายโกรธ การพิจารณาที่ทำให้มีสติหรือทำให้จิตใจเข้มแข็งมั่นคง เป็นต้น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2552)

การคิดแบบโยนิโสมนสิการตามอริยสัจ 4 เป็นหนึ่งในความหมายของการคิดแบบโยนิโสมนสิการซึ่งพระครูประพัฒน์ธรรมกิจ (2555) ได้อธิบายวิธีคิดแบบอริยสัจไว้ว่า วิธีคิดแบบอริยสัจ หรือคิดแบบแก้ปัญหาเรียกตามไวยากรณ์ทางธรรมได้ว่า วิธีแห่งความดับทุกข์จัดเป็นวิธีคิดแบบหลักอย่างหนึ่ง เพราะสามารถขยายให้ครอบคลุมวิธีคิดแบบอื่นได้ทั้งหมด ซึ่งวิธีคิดแบบอริยสัจมีลักษณะทั่วไป 2 ประการ คือ 1) เป็นวิธีคิดตามเหตุและผล หรือเป็นไปตามเหตุและผล พึ่งระวังว่าเหตุและผล (Cause and effect) เป็นคนละอย่างกับเหตุผล (reason) สืบสาวจากผลไปหาเหตุแล้วแก้ไขและทำการที่ต้นเหตุ จัดเป็น 2 คู่คือ คู่ที่ 1 ทุกข์เป็นผลเป็นต้นปัญหา เป็นสถานการณ์ที่ประสบซึ่งไม่ต้องการ สมุทัยเป็นเหตุ เป็นที่มาของปัญหา เป็นจุดที่จะต้องกำจัดหรือแก้ไขจึงจะพ้นจากปัญหาได้ คู่ที่ 2 นิโรธเป็นผล เป็นภาวะสิ้นปัญหา เป็นจุดหมายซึ่งต้องการจะเข้าถึงมรรคเป็นเหตุ เป็นวิธีการเป็นข้อปฏิบัติที่ต้องกระทำในการแก้ไขสาเหตุ เพื่อบรรลุจุดหมายคือภาวะสิ้นปัญหา อันได้แก่ความดับทุกข์ 2) เป็นวิธีคิดที่ตรงจุดตรงเรื่อง ตรงไปตรงมา มุ่งตรงต่อสิ่งที่จะต้องทำต้องปฏิบัติต้องเกี่ยวข้องของชีวิต ใช้แก้ปัญหา ไม่ฟุ้งซ่านออกไปในเรื่องฟุ้งเพื่อที่สักว่าคิดเพื่อสนองตัณหาตามะโนสัจ ซึ่งไม่อาจนำมาใช้ปฏิบัติไม่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหา หลักการ หรือสาระสำคัญของวิธีคิดแบบอริยสัจ ก็คือ การเริ่มต้นจากปัญหาหรือความดับทุกข์ที่ประสบโดยกำหนดรู้ทำความเข้าใจกับปัญหาคือความทุกข์นั้นให้ชัดเจนแล้วสืบค้นหาสาเหตุเพื่อเตรียมแก้ไข ในเวลาเดียวกันก็กำหนดเป้าหมายของตนให้แน่ชัดว่าคืออะไร จะเป็นไปได้หรือไม่ และเป็นไปได้อย่างไร โดยมีรายละเอียดของวิธีคิดแบบอริยสัจ (พระครูประพัฒน์ธรรมกิจ, 2555) ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทุกข์ คือสภาพปัญหา ความคับข้อง ติดขัด กดดัน บีบคั้น บกพร่อง ที่เกิดมีแก่ชีวิตหรือที่คนได้ประสบ ซึ่งเมื่อว่าอย่างกว้างที่สุดก็คือภาวะที่สังขาร หรือนามรูป หรือขั้น 5 หรือโลกและชีวิตตกอยู่ในอำนาจของกฎธรรมดาเป็นของไม่เที่ยงแท้คงที่ ถูกเหตุปัจจัยต่างๆ กดดันบีบคั้นและขึ้นต่อเหตุปัจจัย ไม่มีตัวตนที่จะอยู่ในอำนาจครอบครองบังคับได้จริงนั่นเอง สำหรับทุกขั้นนี้ เรามีหน้าที่เพียงกำหนดรู้ คือ ทำความเข้าใจและกำหนดขอบเขตให้ชัด เหมือนอย่างแพทย์กำหนดรู้หรือตรวจให้รู้ว่าเป็นอาการของโรคอะไร เป็นที่ไหน หน้าที่นี้เรียกว่าปริยญา เราไม่มีหน้าที่เอาทุกข์มาครุ่นคิดมาแบกไว้ หรือคิดขัดเคืองเป็นปฏิปักษ์กับความทุกข์หรือหวังกังวล อยากหายทุกข์ เพราะคิดอย่างนั้นมีแต่จะทำให้ทุกข์เพิ่มขึ้น เราอยากแก้ทุกข์ได้ แต่เราก็แก้ทุกข์ด้วยความอยากไม่ได้ เราต้องแก้ด้วยรู้มันและกำจัดเหตุของมัน ดังนั้นจะอยากไปก็ไม่มีประโยชน์ มีแต่โทษเพิ่มขึ้น ขั้นนี้ นอกจากกำหนดรู้แล้วก็เพียงวางใจวางท่าทีแบบรู้เท่าทันคติธรรมดา เหมือนแพทย์ตรวจดูอาการของโรค ความผิดปกติของร่างกาย วินิจฉัยให้รู้ว่าเป็นอะไรที่ตรงไหนรู้เข้าใจโรคและร่างกาย เฉพาะอย่างยิ่งส่วนซึ่งเป็นที่ตั้งของโรคให้ชัดเจน

ขั้นที่ 2 สมุทัย คือเหตุเกิดแห่งทุกข์ หรือสาเหตุของปัญหา ได้แก่ เหตุปัจจัยที่เข้าสัมพันธ์ขัดแย้งส่งผลสืบทอดกันมาจนปรากฏเป็นสภาพบีบคั้น กดดัน คับข้อง ติดขัด อึดอัด บกพร่อง อันจะต้องค้นหาให้พบแล้วทำหน้าที่ต่อมันให้ถูกต้อง คือ ปาหนะ ได้แก่กำจัด หรือละเสีย ตัวเหตุแกนกลางที่ยืนพื้น หรือยืนโรง กำกับชีวิตอยู่ควบคู่กับความทุกข์พื้นฐานของมนุษย์ พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้ทั้งระดับตัวแสดงหน้าโรง คือ ตัณหาและระดับเต็มโรงคือการสัมพันธ์สืบทอดกันแห่งเหตุปัจจัย เริ่มแต่อวิชชาตามหลักปฏิจจสมุปบาท เมื่อประสบทุกข์ หรือปัญหาจำเพาะ แต่ละกรณีก็ต้องพิจารณาสืบสาวหาสาเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ใช้วิธีคิดแบบที่ 1 เหมือนแพทย์ค้นหาสมุฏฐานของโรครู้ชนิดของเชื้อโรค ความผิดปกติของร่างกาย ความวิปริตทางจิตใจ หรือสาเหตุภายนอกที่เป็นสาเหตุของโรคซึ่งจะเยียวยาได้ถูกต้องตรงจุด โดยมีใช้รักษาแต่เพียงอาการ

ขั้นที่ 3 นิโรธ คือ ความดับทุกข์ ความพ้นทุกข์ ภาวะไร้ทุกข์ภาวะพ้นปัญหา ปราศจากปัญหาเป็น จัดหมายที่ต้องการ ซึ่งเรามีหน้าที่สังนึกกริยา ทำให้เป็นจริง ทำให้สำเร็จ หรือบรรลุถึง ในขั้นนี้จะต้องกำหนดได้ว่าจุดหมายที่ต้องการคืออะไร การที่ปฏิบัติอยู่นี้หรือจะปฏิบัติเพื่ออะไรจะทำกันไปไหน จุดหมายนั้นเป็นไปได้หรือไม่เป็นอย่างใด มีหลักการในการเข้าถึงอย่างไร มีจุดหมายรอง หรือจุดหมายลดหลั่นแบ่งเป็นขั้นตอนในระหว่างได้อย่างไรบ้าง เหมือนแพทย์รู้ว่าโรคนั้นรักษาได้ ภาวะที่หายจากโรคนั้นจะแค่นั้นจะอย่างนั้นมองเห็นกระบวนการของโรคชัดเจนว่าจะหายไปได้ด้วยอย่างนั้นเพื่อไม่ต้องรักษาต่อไป

ขั้นที่ 4 มรรค คือ ทางดับทุกข์ ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ หรือวิธีแก้ไขปัญหา ได้แก่ วิธีการและรายละเอียดสิ่งที่จะต้องปฏิบัติเพื่อกำจัดเหตุปัจจัยของปัญหาให้เข้าถึงจุดหมายที่ต้องการ ซึ่งเรามีหน้าที่ภาวนาคือปฏิบัติหรือลงมือทำ สิ่งที่เราทำในขั้นของความคิดก็คือกำหนดวางวิธีการ แผนการ และรายการสิ่งที่จะต้องทำซึ่งจะช่วยให้แก้ไขสาเหตุของปัญหาได้สำเร็จ โดยสอดคล้องกับจุดหมายที่ต้องการ เหมือนแพทย์เมื่อมีความชัดเจนเกี่ยวกับกระบวนการของโรคว่าจะหายได้อย่างไร เชื่อโรค หรือสมุฏฐานจะถูกกำจัดด้วยอะไรแล้วก็วางยา วางรายละเอียดขั้นวิธีรักษาปฏิบัติตัวของคนไข้ เป็นต้น เพื่อบำบัดโรคให้สำเร็จต่อไป

มรรคจึงหมายถึงหนทาง หรือแนววิธีปฏิบัติสำหรับดำเนินไปสู่ความดับทุกข์ เป็นหนทางที่ทำให้ผู้ดำเนินตามเป็นพระอรหันต์บุคคลได้ ซึ่งมรรคประกอบด้วยองค์ 8 ดังนี้ 1) สัมมาทิฏฐิ (Right understanding) ความเห็นถูกต้องหมายถึงการเห็นและการเข้าใจ เช่น เข้าใจอริยสัจ 4 เข้าใจไตรลักษณ์ ช่วยให้สู่จุดหมายสูงสุดคือนิพพาน หลักธรรมข้อนี้สามารถนำมาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ 2) สัมมาสังกัปปะ (Right Intention) ดำริชอบ คือ ไม่ดำริหาความสุขสำราญและเพลิดเพลินในรูป รส กลิ่น เสียง คือ ดำริออกจากสิ่งที่ผูกพันให้เป็นทุกข์ ดำริในทางไม่พยาบาท ดำริในทางไม่เบียดเบียน 3) สัมมาวาจา (Right speech) วาจาที่ถูกต้อง ได้แก่ การพูดจาที่เว้นจากวจีทุจริต 4 คือ พูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ และพูดเพ้อเจ้อ 4) สัมมากัมมันตะ (Right action) การงานที่ถูกต้อง ได้แก่ การงานที่เว้นจากกายทุจริต 3 ประการ คือ ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ และประพฤตินิคมในกาม 5) สัมมาอาชีวะ (Right Livelihood) การเลี้ยงชีวิตที่ถูกต้อง ชีวิตสุจริต ในทางถูกธรรมนิยมทั้งทางโลก ไม่ผิดกฎหมาย และทางธรรมไม่ผิดศีลธรรม 6) สัมมาวายามะ (Right Effort) ความเพียรที่ถูกต้อง ได้แก่ พยายามที่จะป้องกันความชั่วไม่ให้เกิดขึ้น (สังวรปธาน) พยายามที่จะกำจัดความชั่วที่เกิดขึ้นแล้วให้หมด (ปหานปธาน) พยายามที่จะสร้างความดีที่ยังไม่เกิดขึ้น (ภาวนาปธาน) และพยายามรักษาความดีที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อม (อนุรักษนาปธาน) 7) สัมมาสติ (Right mindfulness) ความระลึกที่ถูกต้อง ได้แก่ ความระลึกได้ในสติปัฏฐาน 4 คือ กาย เวทนา จิต ธรรม 8) สัมมาสมาธิ (Right Concentration) ความตั้งใจที่ถูกต้อง คือ ความมั่นคงของจิต การที่จิตแน่วแน่กับสิ่งเดียว ไม่ฟุ้งซ่านหายไปสายมาจนเกิดเอกัคคตาในการเจริญฌาน 4 คือ ปฐมฌาน ทุตติยฌาน ตติยฌาน และจตุตถฌาน ซึ่งหลักธรรม 8 ประการนี้เป็นสามัคคีธรรมต่างสนับสนุนซึ่งกันและกันทำให้มีกำลังมากสามารถให้ผู้ปฏิบัติบรรลุผลขั้นสูง คือ อริยมรรค อริยผลและพระนิพพานได้โดยสมควรแก่การปฏิบัติ (พระครูประพัทธ์ธรรมกิจ, 2555)

สรุปว่า หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) คือ การคิดแบบโยนิโสมนสิการ การพิจารณาไตรตรองอย่างแยบคายเป็นการพัฒนาปัญญาที่จะสามารถดำเนินไปได้ด้วย คือ วิธีคิดแบบอริยสัจ ได้แก่ 1) การพิจารณาปัญหามีอะไรบ้าง (ทุกข์) 2) สาเหตุอยู่ที่ใด (สมุทัย) 3) แนวทางและเป้าหมายของการแก้ปัญหาที่ตั้งไว้ (นิโรธ) 4) พิจารณาวิธีการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย (มรรค) ซึ่งเราสามารถใช้เป็นหลักยึดในการพิจารณาถึงความเป็นจริงและนำไปสู่การคิดตาม

การจัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ตามหลักพุทธธรรม

การจัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ตามหลักพุทธธรรม ซึ่งผู้เขียนได้ทำการศึกษาเอกสาร บทความ และสื่อออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับการบทความนี้แล้ว สรุปได้ดังนี้

การจัดการเรียนการสอนอันเป็นการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 3 ด้าน คือ 1) การบริหารจัดการ การเตรียมอุปกรณ์ที่สำคัญและจำเป็นคือมีโทรทัศน์ จานดาวเทียม กล้องรับสัญญาณ อุปกรณ์เชื่อมต่อครบทุกห้องเรียนมีภาพและเสียงคมชัดเหมาะสมกับระดับสายตาและความแข็งแรงปลอดภัย 2) การจัดการเรียนการสอน จัดเตรียมห้องเรียนให้เหมาะสมเอื้อต่อการเรียนการสอนและตรวจสอบสัญญาณการแพร่ภาพการสอนของโรงเรียนต้นทางเพื่อให้สามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอน ได้บอกขอบข่ายการเรียนในรายวิชาที่สอนและมีการทำความเข้าใจให้กับนักเรียนในการเรียนรู้กับโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) 3) คุณภาพผู้เรียน นักเรียนมีความตรงต่อเวลาในการเข้าเรียนตามตาราง นักเรียนมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน พร้อมกับนักเรียนในโรงเรียนต้นทาง นักเรียนมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน หรือกิจกรรม พร้อมกับนักเรียนในโรงเรียนต้นทาง เพื่อบูรณาการกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ การพิจารณาไตรตรองอย่างแยบคาย เป็นการพัฒนาปัญญาที่จะสามารถดำเนินไปได้ด้วย คือ วิธีคิดแบบอริยสัจ หรือวิธีคิดแบบแก้ปัญหา 1) การพิจารณาปัญหาอะไรบ้าง (ทุกข์) 2) สาเหตุอยู่ที่ใด (สมุทัย) 3) แนวทางและเป้าหมายของการแก้ปัญหาที่ตั้งไว้ (นิโรธ) 4) พิจารณาวิธีการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย (มรรค) โดยมีหลักการจัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ด้วยการบูรณาการกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ คือ วิธีคิดแบบอริยสัจ คือ วิธีคิดแก้ปัญหา 4 ขั้นตอน คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เป็นวิธีแก้ปัญหาวิธีหนึ่งซึ่งมนุษย์กับการใช้เหตุผลและจริยธรรมมาคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ด้านการบริหารจัดการ โดยบูรณาการกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ คือ วิธีคิดแบบอริยสัจ ดังนี้

1.1 การวางแผนการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การใช้สื่อการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์

1.2 การกำหนดปัญหา การวิเคราะห์การบริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป คือการคิดและทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาของการจัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

1.3 การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมเสนอแนะสาเหตุของปัญหาในการบริหารจัดการ การศึกษา ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป มีการคิดวิเคราะห์ให้แจ่มชัดว่าปัญหาต่างๆ ขององค์การนั้นมีสาเหตุจากอะไร เครื่องมือและอุปกรณ์ล้ำหลังเงินทุนไม่เพียงพอขาดแคลนบุคลากรในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม(DLTV)

1.4 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการแก้ปัญหา การมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายในการบริหารจัดการ การศึกษา ด้าน วิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป คือการกำหนดเป้าหมายที่เป็นรูปธรรมทั้งด้านปริมาณ คุณภาพ เวลา การเงิน ที่สอดคล้องกับปัญหาและสาเหตุของปัญหาเป็นเป้าหมายที่สามารถสังเกตและวัดได้ในการแก้ปัญหาแต่ละปัญหาของการจัดการเรียนการสอน

1.5 การกำหนดวิธีการแก้ปัญหา การมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการ การศึกษา ด้าน วิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปให้สอดคล้องกับปัญหาสาเหตุของปัญหา และเป้าหมายในการแก้ไขปัญหา ปัญหาหนึ่งๆอาจมีวิธีแก้ปัญหาก็ได้หลายวิธี แต่ละวิธีมีข้อดี

ข้อเสีย ข้อจำกัดต่างๆ เลือกวิธีที่ดีที่สุดที่ประหยัดทั้งเวลา เงิน และสามารถปฏิบัติได้ไปใช้แก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

1.6 การศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการทางการศึกษา ของสถาบันที่จัดการเรียนการสอน โดยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) การศึกษานั้นจะตอบสนองความต้องการของสังคมและผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

1.4 การยึดหลักการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดหลักให้ผู้เรียน องค์กรและชุมชนมีส่วนร่วม ร่วมกำหนดปัญหาและความต้องการในการเรียนรู้ เช่น กำหนดแผนและกิจกรรมการเรียนรู้ ร่วมดำเนินการวางแผนและร่วมประเมินผล เป็นต้น โดยให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองต่อไปได้ นั่นคือ ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดทั้งความรู้และกระบวนการเรียนรู้ควบคู่กันไป

1.8 การยึดหลักความหลากหลายและยืดหยุ่นนั้น คือ มีรูปแบบวิธีที่หลากหลายยืดหยุ่น สอดคล้องกับสภาพปัญหา วิถีชีวิตและความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมายที่จัดการเรียนการสอน

2. การจัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยบูรณาการกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ คือ วิธีคิดแบบอริยสัจ ดังนี้

2.1 กำหนดให้ทุกฝ่ายศึกษาสภาพปัญหาก่อนให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อการจัดทำแผนพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

2.2 มีผู้รับผิดชอบควบคุม ดูแลอุปกรณ์ ห้องเรียนมีภาพและเสียงคมชัดเหมาะสมกับระดับสายตาและมีความแข็งแรงปลอดภัย และมีแนวทางการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของครู กรณีที่ไม่สามารถรับชมการถ่ายทอดสัญญาณการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ได้

2.3 ปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอน ด้วยการจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง (active learning) โดยให้มีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

2.4 วิเคราะห์หลักสูตรพื้นฐาน กำหนดการสอนเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มต้นการเรียนการสอนแต่ละวิชาให้มีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

2.5 มีการวางแผน จัดทำโครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาสาระ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ รวมทั้งวัตถุประสงค์ให้มีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

2.6 กำหนดตารางเรียนวิชาการเรียนการสอนตามหลักสูตรแต่ละวิชาได้เหมาะสมตามความต้องการมีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

2.7 มีการเลือกพิจารณาจัดหา ผลิต สื่อเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนได้ ตามความเหมาะสม

2.8 มีการติดตาม วัดผลประเมินผลการเรียนการสอน ตามหลักสูตรในแต่ละวิชานำการวัดผลประเมินผลมาปรับปรุงแก้ไขการสอน และรายงานผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

2.9 มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบชั้นเรียนเพื่อรับฟังปัญหา และ ข้อเสนอแนะในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนให้มีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

3. การจัดการเรียนการสอนโดยการศึกษากวไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ด้านคุณภาพผู้เรียน โดยบูรณาการกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ คือ วิธีคิดแบบอริยสัจ ดังนี้

3.1 ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ กระบวนการเรียนรู้กระบวนการคิด รวมทั้งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการในการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และมีทักษะการคิดขั้นสูง เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างเป็นระบบการคิดไตร่ตรอง การคิดสร้างสรรค์ คิดดี เป็นต้น

3.2 ผู้เรียนได้รับการสร้างแรงบันดาลใจ แรงบันดาลใจในการเรียนรู้ การชี้แนะให้ผู้เรียนมีจินตนาการสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนใช้ศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ การคิดไตร่ตรอง และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีความสามารถในการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3.3 ทำให้ผู้เรียนมีกระบวนการทางความคิดเพื่อการเติบโต มีทักษะกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการคิดขั้นสูง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัยในการเรียนรู้ กำกับตนเองได้

3.4 ผู้เรียนมีทักษะในการประเมิน ปรับปรุง และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นอย่างมากในโลกอนาคต

3.5 ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มตามศักยภาพ เป็นการช่วยทำให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีทักษะการคิดในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการสร้างสรรค์นวัตกรรม อันเป็นทักษะจำเป็นที่ผู้เรียนทุกคนจำเป็นต้องมีในโลกปัจจุบันและอนาคต และเป็น Soft skills ให้เกิดกับผู้เรียนซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในยุคดิจิทัล

3.6 ผู้เรียนสามารถเข้าถึงความรู้ต่างๆ ผ่านอุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัลได้ด้วยตนเองประกอบกับมีความรู้ใหม่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ประกอบกับความหลากหลายของผู้เรียนในด้านวิถีคิด วิธีการเรียนรู้ ลักษณะนิสัย ระดับความสามารถที่แตกต่างกัน ทำให้ผู้สอนไม่สามารถนำความรู้มาถ่ายทอดให้กับผู้เรียนได้อีกต่อไป

3.7 นักเรียนมีสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตร ทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ มีผลงานที่เกิดจากการเรียนรู้สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมพร้อมกับนักเรียนในโรงเรียนต้นทาง

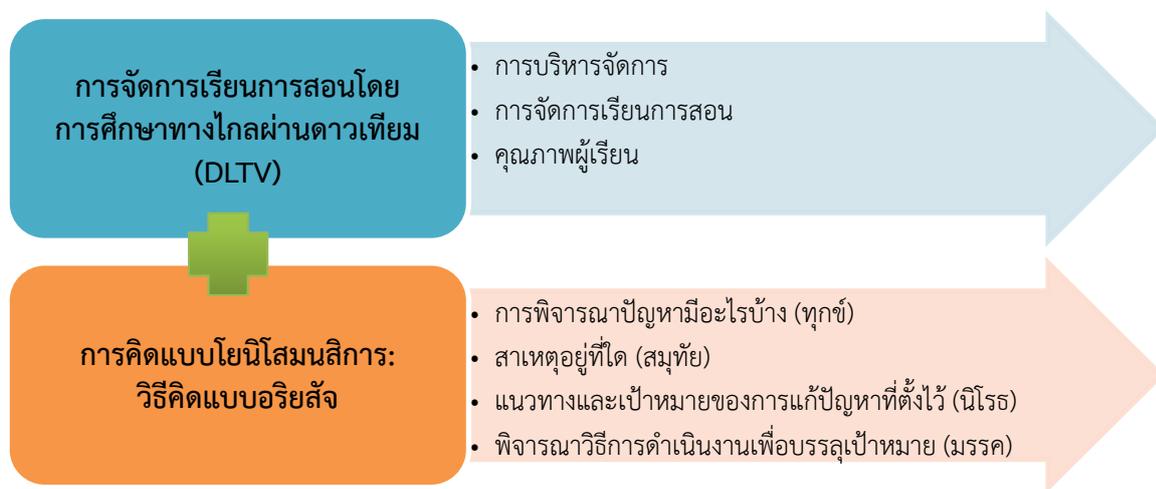
3.8 การกระตุ้นให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายและวิธีการเรียนรู้ของตนเอง การใช้พลังคำถามกระตุ้นการคิดขั้นสูง เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.9 การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเปิดโอกาสให้ประเมินตนเอง การกระตุ้นให้ปรับปรุงและพัฒนาตนเอง การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน การให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์

บทสรุป

การศึกษากวไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) เป็นการจัดการศึกษากวไกลผ่านดาวเทียม(Distance learning television หรือ DLTV) ซึ่งมีกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่จัดการศึกษากวไกลผ่านดาวเทียมจากโรงเรียนวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทางสถานีโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียมช่องสัญญาณ DLTV 1 ถึง DLTV 14 การศึกษากวไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) โดยมีการจัดการเรียนการสอนอันเป็นการจัดการศึกษากวไกลผ่านดาวเทียม 3 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการ การมีโทรทัศน์ จานดาวเทียม กล้องรับสัญญาณ อุปกรณ์เชื่อมต่อครบทุกห้องเรียนมีภาพและ

เสียงคมชัดเหมาะสมกับระดับสายตาและความแข็งแรงปลอดภัยมีผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลอุปกรณ์และมีแนวทางการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของครู 2) การจัดการเรียนการสอน การจัดเตรียมห้องเรียนให้เหมาะสมเอื้อต่อการเรียนการสอนและตรวจสอบสัญญาณการแพร่ภาพการสอนของโรงเรียนต้นทางเพื่อให้สามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับวัยนักเรียน 3) คุณภาพผู้เรียน นักเรียนมีความตรงต่อเวลาในการเข้าเรียนตามตาราง นักเรียนมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน นักเรียนมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน เป็นต้น โดยบูรณาการกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ การพิจารณาไตรตรองอย่างแยกคาย เป็นการพัฒนาปัญญาที่จะสามารถดำเนินไปได้ด้วย คือ วิธีคิดแบบอริยสัจ คือ 1) การพิจารณาปัญหามีอะไรบ้าง (ทุกข์) 2) สาเหตุอยู่ที่ใด (สมุทัย) 3) แนวทางและเป้าหมายของการแก้ปัญหาที่ตั้งไว้ (นิโรธ) 4) พิจารณาวิธีการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย (มรรค) ซึ่งเราสามารถใช้เป็นหลักยึดในการพิจารณาถึงความเป็นจริงและนำไปสู่การคิด สรุปเป็นภาพองค์ความรู้การศึกษา ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การจัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ตามหลักพุทธธรรม

เอกสารอ้างอิง

- พระครูประพัฒน์ธรรมกิจ. (2555). **วิธีคิดแบบอริยสัจ**. แหล่งที่มา <https://www.gotoknow.org/posts/227131> สืบค้นเมื่อ 26 มี.ค. 2562.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต). (2542). **การศึกษาเพื่ออารยธรรมที่ยั่งยืน**. พิมพ์ครั้งที่ 40 กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต). (2543). **ความคิด แหล่งสำคัญของการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต). (2546). **รุ่งอรุณของการศึกษา เบิกฟ้าแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์สวย.
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2543). **ความคิด แหล่งสำคัญของการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2554). **การเสริมสร้างคุณลักษณะเด็กไทย**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2552). **พุทธธรรม**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). **แนวทางการดำเนินงานจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ให้ได้มาตรฐาน**. แหล่งที่มา <https://drive.google.com/file/d/1fzdNS6MqeeoLDJCd8-MxsBUAVJidyU1b/view> สืบค้นเมื่อ 26 มี.ค. 2562.
- สพป. ลพบุรี เขต 2. (2551). **สรุปแนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ให้ได้มาตรฐาน**. แหล่งที่มา <http://www.lopburi2.go.th/lbr2/index.php/15-web-pages/1226-dltv> สืบค้นเมื่อ 26 มี.ค. 2562.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2530). **การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.